

Snezhanka Dobрева

(Bulgaria, Shumen, Konstantin Preslavsky University of Shumen)

A First Self-contained Edition on Bulgarian Literary Secession (*Secession and Comparative Studies*, 2019¹)

Abstract: The collection of papers *Secession & Comparative Studies* (2019) is a joint Bulgarian-Ukrainian publication undertaken with the cooperation of the Department of Slavic Studies of the Taras Shevchenko University of Kyiv. The book contains articles presented at the International Scientific Conference *Secession / Modern in Sofia and Kyiv: The European Context* held on 18 – 19 April 2019 in Kyiv. The collection is dedicated to the anniversary of the Bulgarian lecturer in language, literature and culture at the University of Kyiv, Prof. Ph.D. Tsvetana Georgieva, who undertook comparative research on Bulgarian and Ukrainian literary Secession and introduced these works in the education of her students in 2018.

The collection *Secession & Comparative Studies* brings together for the first time a number of publications of Slavists and scholars in Bulgarian Studies from Bulgaria, Belarus, Kyiv, Vienna and Warsaw on the problems of literary Secession – a style in the Fin de siècle literature abounding with lavish decoration and existential longings. The peculiarities of its poetics have been actively analysed in European and Russian literary studies in recent decades, but they have been stubbornly ignored in Bulgarian literary studies. Unjustifiably so, as the Bulgarian cultural life at the beginning of the 20th century was marked by the abundance of Secession-decorative literary-artistic associations and journals, such as *Artist* and *Hyperion* among others, whose authors and works are part of the context of Secession in literature.

The main contribution of the collection is the purposeful bringing forward of the problem of the Secession (Decorativism) / Modern in literature in Bulgarian literary studies, as well as the analysis of the works of this period and the outlining of the poetic paradigm of Secessionist literary and artistic texts. The latter provides an opportunity for young researchers of Bulgarian literary history and literary archeology to take up their own research in this avenue.

Снежанка Добрева

(България, Шумен, Шуменски университет „Епископ Константин Преславски“)

Първо самостоятелно издание за българския литературен сецесион („Сецесион & Компаративистика“, 2019²)

Сборникът „Сецесион&Компаративистика“ се появява в средата на 2019 г., като съвместно издателско начинание с украинската страна – Катедрата по славистика (Института по филологии) в Киевския университет „Тарас Шевченко“. Книжното тяло съдържа статии от международната научна конференция „Сецесион/ Модерн в София и

¹ *Secession & Comparative Studies. A Collection of Papers in honour of Prof. Tsvetana Georgieva. Kyiv-Sofia, 2019. An-Di Publishing House. Editorial Board: Palamarchuk, O., Paliy, O., Boneva, V, among others. Reviewer: M. Kostova-Panayotova. Cover: D. Naydenova. – 336 p. ISBN 978-619-7221-12-1.*

² *Сецесион & Компаративистика. Сборник в чест на проф. Цветана Георгиева. Киев-София, 2019. Издателство „Ан-Ди“. Редакционна колегия: Паламарчук, О., Палий, О., Бонева, В. и др. Рецензент: М. Костова-Панайотова. Корица: Д. Найденова. – 336 с. ISBN 978-619-7221-12-1.*

Киев: европейски контекст“ („Сецесия/Модерн у Києві та Софії: европейський контекст“), проведена на 18–19 април 2019 г. в историческата зала на Библиотеката на Националният музей за литература на Украйна, под патронажа на МОН (България) и почетното председателство на Посолството на РБългария в Киев, посветена на личния юбилей на българския лектор по език, литература и култура в Университета, проф. д.ф.н. Цветана Георгиева.

Идеята за съвместна българо-украинска конференция и издание се заражда през 2018 г., когато Цветана Георгиева забелязва сравнимото семантично поле на украинския архитектурен сецесион (наричан в бившите страни от Съветския съюз „модерн“) и българските сецесионно-декоративни прояви в архитектурата и живописа. Тъй като сецесионът е тотален стил, не е особено проблематично да се открият аналогии на сецесиона/модерна и в литературите (българска и украинска). Проф. Георгиева работи със студентите от университета по различни аспекти на темата „Сецесион/Модерн“. В резултат на това през декември 2018 г. изпраща студентите Андрей Антонов и Лиза Нечипорук на българастичните четения в Дом Витгенщайн (Виена), с доклади по темата „Горска песен“ („Лісова пісня“) на Лариса Косач (Леся Украинка) и „Змейова сватба“ на Петко Тодоров в синхрона на сецесионната драма“. А през 2019 г. излиза и статията на Цветана Георгиева на тази тема, публикувана в сп. Български език и литература³.

Така отначало международната конференция, а след това сборникът „Сецесион&Компаративистика“, успяват да съберат за пръв път редица публикации по проблемите на „литературни сецесион/модерн“, упорито полуизговарян в българското литературознание. До този момент у нас проблемът се споменава фрагментарно, като изключим разработката му по отношение на архитектурата⁴. Същото се отнася и за научната мисъл в Украйна. (За сравнение, в немското литературознание дебатът за Югендшил започва през 70-те години на ХХ век. Други европейски страни подобаващо разработваха темата за своите национални литературни сецесионни движения във връзка с краевековието – 2000-та година, което кореспондираше с епохата на *Fin de siècle*). У нас терминът „сецесион“ се употребява още в критическите статии на Траянов и Андрейчин през 20-те години. През 70-те се отбелязва в статии на С. Хаджикосев и Кирил Кръстев, и по-късно от Е. Сугарев и Св. Стойчева, по отношение на творчеството на Николай Райнов, от Г. Тиман, Б. Дакова, Цв. Георгиева – за лириката на Емануил Попдимитров, от Мл. Влашки, който проследява линията „млада Виена и млада България“.

Именно поради това е ценна идеята сборникът „Сецесион&Компаративистика“ да събере мненията на български учени и европейски слависти за този стил, изпълнен с пищна декорация и екзистенциални прозрения, в литературата от края на ХІХ и началото на ХХ век. Изследователите на българската литературна история говорят или за „модернизъм“ – едно твърде обобщаващо понятие, включващо и символизма, или се предпочита мировъзренческото (светогледно и социологическо) понятие „индивидуализъм“, употребявано за творчеството на писателите от кръга „Мисъл“, като в същото време са пренебрегвани чисто литературните поетически характеристики на сецесиона от краевековието. Разбира се, едни от аргументите литературоведите да се отнасят с недоверие към този литературен стил у нас, е липсата на творческо обединение, свързано със сецесиона/декоративизма, също липсата на конкретни манифести на българските писатели. В това време не е без значение фактът, че ролята на такова обединение, дори

³ „Змейова сватба“ на Петко Ю. Тодоров и „Горска песен“ на Леся Украинка (сецесионна/неоромантична топография) // Български език и литература, т. 62, №2, 2019/*Bulgarian Language and Literature*. Volume 62, Number 2, 2019. 124-139.

⁴ Книгата на Валентин Ангелов „Сецесионът в България“ (2016).

на журнал с такава функция, играе списание „Художник“ (1905–1910), чиято концепция за „сборното изкуство“ е продължена от списание „Хиперион“ на Иван Радославов и Теодор Траянов през 20-те години.

Главният принос на сборника „Сецесион&Компаративистика“ е самостоятелното поставяне в литературознанието у нас на проблема за „сецесион (декоративизъм)/модерн в литературата“, анализирането на творбите на сецесиона като тип поетика, като литературно-художествена парадигма и практика. Интересните статии, анализиращи творби от различни литературни жанрове – на Б. Дакова (Виена), В. Романовски (Варшава), В. Караткевич, И. Караткевич (Беларус), Цв. Георгиева, Е. Смирна, Д. Клочко, О. Погребняк (Киев), И. Начев, К. Лукова, М. Иванова-Гиргинова (България), А. Алипиева (Белград) – дават повече увереност и възможност на редица млади изследователи на българската литературна история и литературна археология да продължат разработките по темата.

Сборникът „Сецесион&Компаративистика“ кореспондира както с изследването на В. Ангелов за българския архитектурен сецесион, така и с многобройните изследвания на различни езици (вкл. дисертации/монографии) върху сецесионните явления в литературите на Европа от края на XIX и началото на XX век.